

บทที่ 3

การแปรของเสียง (ə), (o), (ia) และ (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

ในการศึกษาการแปรของเสียงสระในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นตามปัจจัยทางสังคม ผู้วิจัยใช้คำศัพท์ทดสอบทั้งสิ้น 54 คำเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากผู้บอกภาษา 120 คน ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการแปรของเสียง (ə), (o), (ia) และ (ua) ว่ามีรูปแบบใดบ้าง โดยไม่นำปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ ถิ่นที่อยู่อาศัย ทักษะติดต่อภาษา และเพศ เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนับความถี่ของการออกเสียงของผู้บอกภาษาจำนวน 1 คำเป็น 1 ครั้ง เช่น ในการทดสอบการออกเสียง (ə) ของผู้บอกภาษาทั้งหมดจะนับความถี่ของการออกเสียงได้ 1,080 ครั้ง (จำนวนคำที่ทดสอบการออกเสียงแต่ละหน่วยเสียง 9 คำ คูณด้วยจำนวนผู้บอกภาษา 120 คน) จากนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอการปรากฏของรูปแบบแต่ละรูปว่ามีการปรากฏมากน้อยเพียงใดในรูปแบบอัตราร้อยละ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การแปรของเสียง (ə) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

เสียง (ə) คือ เสียงที่เป็นตัวแปรภาษาที่ปรากฏใช้ในคำบางคำในระบบเสียงภาษาไทยถิ่นขอนแก่น ซึ่งภาษาไทยกรุงเทพฯ จะใช้เสียง (ɨ) หรืออาจกล่าวได้ว่าเสียง (ə) เป็นปฏิภาคกับเสียง (ɨ) ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

จากการวิเคราะห์การแปรของเสียง (ə) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นทั้ง 9 คำ ได้แก่ มิ่ง ผึ่ง ดึก ลึก ผึก ครึ่ง ถึง กึ่ง สะอึก ของผู้บอกภาษาทั้ง 120 คน โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคม ปรากฏว่าเสียง (ə) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมีรูปแบบแปรทั้งหมด 2 รูปแบบดังนี้

3.1.1 [ə] เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนกลาง ระดับกลางสูง เสียงสั้น ได้แก่

/məŋ ³ /	‘มิ่ง’
/phəŋ ⁵ /	‘ผึ่ง’
/dək ¹ /	‘ดึก’
/lək ⁴ /	‘ลึก’
/fək ¹ /	‘ผึก’
/khəŋ ⁴ /	‘ครึ่ง’

/tɕhəŋ ¹ /	‘ถึง’
/kəŋ ⁴ /	‘กึ่ง’
/sa ² ʔək ¹ /	‘สะอึก’

3.1.2 [ɿ] เป็นหน่วยเสียงสระหลังหลังค่อนกลาง ระดับสูง เสียงสั้น ได้แก่

/mɿŋ ³ /	‘มึง’
/phɿŋ ⁵ /	‘ผึ่ง’
/dɿk ¹ /	‘ดึก’
/lɿk ⁴ /	‘ลึก’
/fɿk ¹ /	‘ฝึก’
/khɿŋ ⁴ /	‘ครึ่ง’
/tɕhɿŋ ¹ /	‘ถึง’
/kɿŋ ⁴ /	‘กึ่ง’
/sa ² ʔɿk ¹ /	‘สะอึก’

ผู้วิจัยได้รวมจำนวนครั้งในการปรากฏของเสียง (ə) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น ทุกรูปแปรจากผู้บอกภาษาทั้งหมด จากนั้นจึงคำนวณอัตราร้อยละของรูปแปรแต่ละรูป ได้ความถี่และอัตราร้อยละในการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1
รูปแปรของเสียง (ə) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

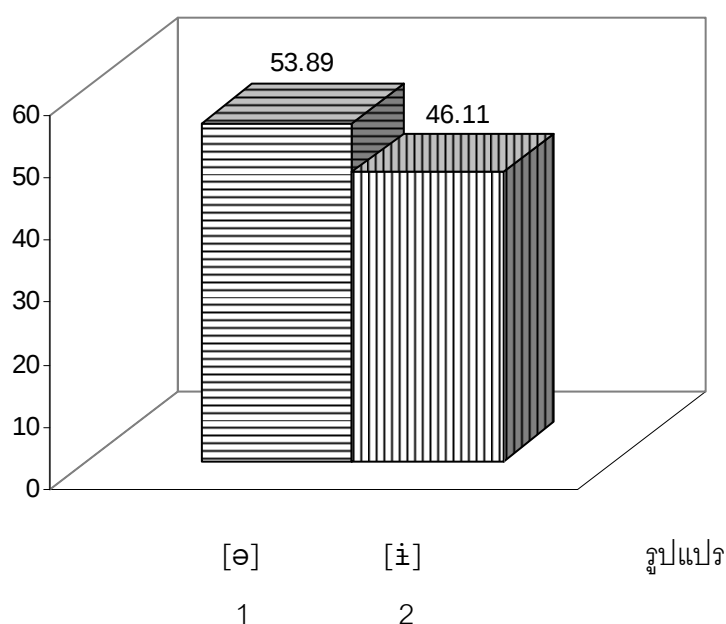
ลำดับที่	การแปรของเสียง [ə]	ความถี่	ร้อยละ
1	[ə]	582	53.89
2	[ɿ]	498	46.11
	รวม	1,080	100

จากตารางจะเห็นว่าเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมี 2 รูปแปร รูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือรูปแปร [อ] คิดเป็นร้อยละ 53.89 รองลงมาคือ รูปแปร [ั] คิดเป็นร้อยละ 46.11

ลักษณะดังกล่าวแสดงว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นขอนแก่นใช้รูปแปร [อ] มากที่สุด แต่ก็มีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปร [ั] เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจแสดงให้เห็นความแตกต่างของอัตราการแปรของเสียง (อ) ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1
อัตราการปรากฏของรูปแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

อัตราการปรากฏ (ร้อยละ)

เมื่อพิจารณาแผนภูมิซึ่งแสดงอัตราการใช้รูปแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น จะเห็นว่ามียุรูปแปร 2 รูปแปรในอัตราที่แตกต่างกันออกไป ดังจะแสดงให้เห็นอัตราการแปรของคำแต่ละคำดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2

รูปแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า มิ่ง ผึ้ง ดึก

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(1) /mɔŋ ³ / 'มิ่ง'		(2) /phɔŋ ⁵ / 'ผึ้ง'		(3) /dɛk ¹ / 'ดึก'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ə]	1	0.83	90	75.0	70	58.3
2	[ɨ]	119	99.17	30	25.0	50	41.7
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.3

รูปแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า ลึก ฝึก ครึ่ง

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(4) /lək ⁴ / 'ลึก'		(5) /fək ¹ / 'ฝึก'		(6) /khɛŋ ⁴ / 'ครึ่ง'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ə]	89	74.17	1	0.83	105	87.5
2	[ɨ]	31	25.83	119	99.17	15	12.5
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.4

รูปแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า ถึง กิ่ง สะอึก

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(7) /thɔŋ ¹ / 'ถึง'		(8) /kɔŋ ⁴ / 'กิ่ง'		(9) /sa ² ʔək ¹ / 'สะอึก'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ə]	64	53.33	82	68.33	80	66.67
2	[ɨ]	56	46.67	38	31.67	40	33.33
	รวม	120	100	120	100	120	100

จากตารางที่ 3.2-3.4 ซึ่งแสดงความถี่และอัตราร้อยละการแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นแต่ละคำพบว่า ทุกคำมีรูปแปร 2 รูปแปร แต่เป็นที่น่าสนใจที่คำว่า /mɔŋ³/ ‘มิ่ง’ และ /fɛk¹/ ‘ฝึก’ ผู้บอกภาษาจะใช้รูปแปร [ə] เพียงร้อยละ 0.83 หรือมีความถี่ในการออกเสียงเพียง 1 ครั้งเท่านั้น จึงแสดงให้เห็นว่าคำสองคำนี้มีแนวโน้มที่ผู้บอกภาษาจะเปลี่ยนไปใช้รูปแปรแบบภาษาไทยกรุงเทพฯ มากกว่าคำอื่น

นอกจากนี้ยังพบความน่าสนใจในคำว่า /kɛŋ⁴/ ‘กึ่ง’ และ /sa² ʔək¹/ ‘สะอึก’ เพราะนอกจากจะมีการแปรของเสียงสระแล้วยังพบว่าการแปรเสียงพยัญชนะด้วย กล่าวคือ คำว่า /kɛŋ/ ‘กึ่ง’ ผู้บอกภาษาบางคนจะออกเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียง [kh] เช่นเดียวกับคำว่า /khɛŋ⁴/ ‘ครึ่ง’ ทั้งนี้ผู้บอกภาษาได้อธิบายกับผู้วิจัยว่า คำว่า ‘กึ่ง’ เป็นคำที่ภาษาไทยถิ่นขอนแก่นใช้ในความหมายเช่นเดียวกับคำว่า ‘ครึ่ง’ ฉะนั้นผู้บอกภาษาบางคนจึงใช้รูปแปร [kh] ส่วนคำว่า /sa² ʔək¹/ ‘สะอึก’ มีการแปรเสียงพยัญชนะท้าย ผู้บอกส่วนใหญ่จะออกเสียงเป็น [sa² ʔəɿ¹] มากกว่า [sa² ʔək¹]

3.2 การแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

เสียง (อ) คือ เสียงที่เป็นตัวแปรภาษาที่ปรากฏใช้ในคำบางคำในระบบเสียงภาษาไทยถิ่นขอนแก่น ซึ่งภาษาไทยกรุงเทพฯ จะใช้เสียง (u) หรืออาจกล่าวได้ว่าเสียง (o) เป็นปฏิภาคกับเสียง (u) ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

จากการวิเคราะห์การแปรของเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นทั้ง 9 คำ ได้แก่ ทุ้ง بُ้ง ฤง อู้ง(มือ) หนอง ลุ่ม ดูน ทุม ฐุม ของผู้บอกภาษาทั้ง 120 คน โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคม ปรากฏว่าเสียง (อ) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมีรูปแปรทั้งหมด 5 รูปแปรดังนี้

3.2.1 [o] เป็นหน่วยเสียงสระหลัง ระดับกลางสูง เสียงสั้น ได้แก่

/thoŋ ⁴ /	‘ทุ้ง’
/boŋ ⁶ /	‘บู้ง’
/thoŋ ¹ /	‘ฤง’
/ʔoŋ ⁶ /	‘อู้ง’ (มือ)
/noŋ ⁴ /	‘นู้ง’
/lom ⁴ /	‘ลุ่ม’
/don ⁶ /	‘ดูน’

/thom ⁴ /	‘ทุ้ม’
/ɲom ⁶ /	‘จุ่ม’

3.2.2 [u] เป็นหน่วยเสียงสระหลัง ระดับสูง เสียงสั้น ได้แก่

/thuŋ ⁴ /	‘ทุ้ง’
/buŋ ⁶ /	‘บุ้ง’
/thuŋ ¹ /	‘ถุ้ง’
/ʔuŋ ⁶ /	‘อึ้ง’ (มือ)
/nuŋ ⁴ /	‘นุ้ง’
/lum ⁴ /	‘ลุ่ม’
/dun ⁶ /	‘ดุ่น’
/thum ⁴ /	‘ทุ้ม’
/ɲum ⁶ /	‘จุ่ม’

3.2.3 [a] เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนกลาง ระดับต่ำ เสียงสั้น ได้แก่

/ɲam ⁶ /	‘จุ่ม’
---------------------	--------

3.2.4 [ɔ] เป็นหน่วยเสียงสระหลัง ระดับกลางต่ำ เสียงสั้น ได้แก่

/ʔɔŋ ⁵ /	‘อึ้ง’ (มือ)
---------------------	--------------

3.2.5 [ua] เป็นหน่วยเสียงสระประสมระหว่างสระหลัง ระดับสูง กับสระหลังค่อนกลาง ระดับต่ำ ได้แก่

/ɲuam ⁶ /	‘จุ่ม’
----------------------	--------

ผู้วิจัยได้รวมจำนวนครั้งในการปรากฏของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น ทุกรูปแปรจากผู้ออกภาษาทั้งหมด จากนั้นจึงคำนวณอัตราร้อยละของรูปแปรแต่ละรูป ได้รับความถี่และอัตราร้อยละในการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5
รูปแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

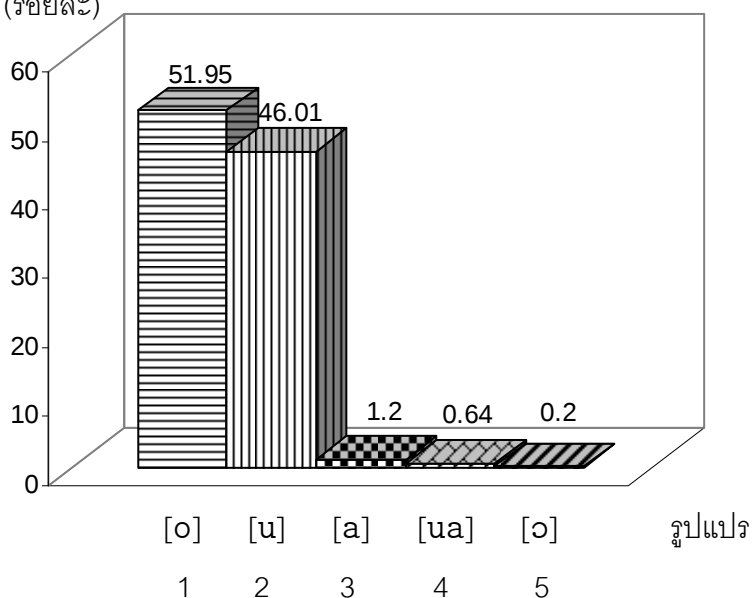
ลำดับที่	การแปรของเสียง [o]	ความถี่	ร้อยละ
1	[o]	561	51.95
2	[u]	497	46.01
3	[a]	13	1.20
4	[ua]	7	0.64
5	[ɔ]	2	0.20
	รวม	1,080	100

จากตารางจะเห็นได้ว่า เสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมี 5 รูปแปร รูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือ รูปแปร [o] คิดเป็นร้อยละ 51.95 รองลงมาได้แก่ รูปแปร [u] คิดเป็นร้อยละ 46.01 รูปแปร [a] คิดเป็นร้อยละ 1.20 รูปแปร [ua] คิดเป็นร้อยละ 0.64 และรูปแปร [ɔ] ปรากฏเพียงร้อยละ 0.20

ลักษณะดังกล่าวแสดงว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นขอนแก่นใช้รูปแปร [o] ซึ่งเป็นรูปแปรแบบภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมากที่สุด แต่ยังคงมีการออกเสียง [u] ใกล้เคียงกับ [o] ซึ่งอาจแสดงให้เห็นความแตกต่างของอัตราการแปรของเสียง (o) ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2
อัตราการปรากฏของรูปแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

อัตราการปรากฏ (ร้อยละ)

เมื่อพิจารณาแผนภูมิซึ่งแสดงอัตราการใช้รูปแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น จะเห็นว่าการแปรเป็นรูปแปรต่างๆในอัตราที่แตกต่างกันออกไป ดังจะแสดงให้เห็นอัตราการแปรของคำแต่ละคำดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.6
รูปแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า พุง บุ่ง ถุง

ลำดับที่	คำที่ใช้ทดสอบ	(1) /thon ⁴ /		(2) /bon ⁶ /		(3) /thon ¹ /	
		‘พุง’		‘bung’		‘ถุง’	
	เสียง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[o]	112	93.33	106	88.33	60	50.0
2	[u]	8	6.67	14	11.67	60	50.0
3	[a]	-	-	-	-	-	-
4	[ua]	-	-	-	-	-	-
5	[ɔ]	-	-	-	-	-	-
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.7

รูปแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า อั้ง (มือ) นุ่ง ลุ่ม

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(4) /ɯŋ ⁶ / 'อั้ง' (มือ)		(5) /noŋ ⁴ / 'นุ่ง'		(6) /lom ⁴ / 'ลุ่ม'	
		ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ
1	[o]	75	62.50	25	20.83	26	21.67
2	[u]	43	35.83	95	79.17	95	79.17
3	[a]	-	-	-	-	-	-
4	[ua]	-	-	-	-	-	-
5	[ɔ]	2	1.67	-	-	-	-
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.8

รูปแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า ดุ้น ทุ่ม จุ่ม

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(7) /don ⁶ / 'ดุ้น'		(8) /thom ⁴ / 'ทุ่ม'		(9) /ɯom ⁶ / 'จุ่ม'	
		ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ
1	[o]	106	88.33	7	5.83	44	36.67
2	[u]	14	11.67	113	94.17	56	46.67
3	[a]	-	-	-	-	13	10.83
4	[ua]	-	-	-	-	7	5.83
5	[ɔ]	-	-	-	-	-	-
	รวม	120	100	120	100	120	100

จากตารางที่ 3.6-3.8 ซึ่งแสดงความถี่และอัตราร้อยละการแปรของเสียง (o) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นแต่ละคำ พบว่ามีรูปแปรต่างๆตั้งแต่ 2 รูปแปรจนถึง 4 รูปแปร ดังนี้ คำที่มี 4 รูปแปร ได้แก่คำว่า /nom⁶/ ‘น้อม’, คำที่มี 3 รูปแปร ได้แก่คำว่า /ʔon⁶/ ‘อึ้ง’ (มือ) คำที่มี 2 รูปแปร ได้แก่คำว่า /thon⁴/ ‘ทุง’, /bon⁶/ ‘บุง’, /thon¹/ ‘ถุง’, /non⁴/ ‘นุง’, /lom⁴/ ‘ลุ่ม’, /don⁶/ ‘ดุ่น’, /thom⁴/ ‘ทุ่ม’

ผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่ารูปแปรที่ยังคงปรากฏใช้มากที่สุดคือรูปแปร [o] ได้แก่คำว่า /thon⁴/ ‘ทุง’, /bon⁶/ ‘บุง’ /ʔon⁶/ ‘อึ้ง’ (มือ) และ /don⁶/ ‘ดุ่น’ คำที่ยังคงรักษาเสียง (o) ส่วนใหญ่เป็นคำที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวันของคนขอนแก่น คำว่า /thon⁴/ ‘ทุง’ ยังเป็นคำที่ชาวขอนแก่นใช้มาตลอด เนื่องจากการชาวขอนแก่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา คำว่า “ทุง” จึงเป็นคำที่ชาวขอนแก่นเรียกแทนคำว่า นา คำนี้จึงเป็นคำที่ปรากฏการใช้มากที่สุด

3.3 การแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

เสียง (ia) คือ เสียงที่เป็นตัวแปรภาษาที่ปรากฏใช้ในระบบเสียงภาษาไทยถิ่นขอนแก่น ซึ่งภาษาไทยกรุงเทพฯจะใช้เสียง (ia) หรืออาจกล่าวได้ว่าเสียง (ia) เป็นปฏิภาคกับเสียง (ia) ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

จากการวิเคราะห์การแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นทั้ง 30 คำ ได้แก่ เกลือ เกลื้อน เชื้อน เครือ เคื่อง เชือก เชื้อม เดือน เตือน (ของ)เถื่อน เปื้อ เปลือก เปลือก เผือก มะเฟือง เมื่อย เมือง เมือก เรือ เรือน เลือด เลื่อย เสือ เสือ เสือก เสือม เหลือ เหลือก เหลือก และเหือก ของผู้บอกภาษาทั้ง 120 คน โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมปรากฏว่าเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมีรูปแปรทั้งหมด 2 รูปแปรดังนี้

3.3.1 [ia] เป็นหน่วยเสียงสระประสมระหว่างสระหน้า ระดับสูง กับสระหลัง ค่อนกลาง ระดับต่ำ ได้แก่

/kia ² /	‘เกลือ’
/kian ⁶ /	‘เกลื้อน’
/khian ⁴ /	‘เชื้อน’
/khia ³ /	‘เครือ’
/khian ³ /	‘เคื่อง’
/siak ⁶ /	‘เชือก’

/siam ⁴ /	‘สี่ม’
/dian ² /	‘เดียน’
/tian ² /	‘เตียน’
/thian ⁴ /	(ของ) ‘เถียน’
/bia ⁴ /	‘เปื้อ’
/piak ² /	‘เปลือก’
/piaŋ ² /	‘เปลือง’
/phiak ² /	‘เฟือก’
/fiaŋ ³ /	‘มะเฟือง’
/miaj ⁴ /	‘เมื่อย’
/miaŋ ³ /	‘เมื่อง’
/miak ⁶ /	‘เมือก’
/lia ³ /	‘เรือ’
/hian ⁵ /	‘เรือ่น’
/liat ⁶ /	‘เลียด’
/liaj ⁶ /	‘เลื่อย’
/sia ¹ /	‘เสื่อ’
/sia ⁵ /	‘เสื้อ’
/siak ² /	‘เสือก’
/siam ⁴ /	‘สี่ม’
/pia ⁴ /	‘เหยื่อ’
/liak ² /	‘เหลือก’
/liaŋ ¹ /	‘เหลือง’
/ŋiak ² /	‘เหงือก’

3.3.2 [ia] เป็นหน่วยเสียงสระประสมระหว่างสระหลังค่อนกลาง ระดับสูง กับสระหลังค่อนกลาง ระดับต่ำ ได้แก่

/kia ² /	‘เกลื่อ’
/kian ⁶ /	‘เกลื่อน’
/khan ⁴ /	‘เขื่อน’

/khia ³ /	‘เครือ’
/khiaŋ ³ /	‘เคื่อง’
/sia ⁶ /	‘เซือก’
/siam ⁴ /	‘เซื่อม’
/dian ² /	‘เดียน’
/tian ² /	‘เตียน’
/thian ⁴ /	(ของ) ‘เถียน’
/bia ⁴ /	‘เปื่อ’
/piak ² /	‘เปลือก’
/piaŋ ² /	‘เปลื่อง’
/phiak ² /	‘เฟือก’
/fiaŋ ³ /	‘มะเฟื่อง’
/miaj ⁴ /	‘เมื่อย’
/miaŋ ³ /	‘เมื่อง’
/miak ⁶ /	‘เมือก’
/lia ³ /	‘เรือ’
/hian ⁵ /	‘เรือน’
/liat ⁶ /	‘เลียด’
/liaj ⁶ /	‘เลื่อย’
/sia ¹ /	‘เสื่อ’
/sia ⁵ /	‘เสื่อ’
/sia ² /	‘เสือก’
/siam ⁴ /	‘เสื่อม’
/pia ⁴ /	‘เหยื่อ’
/liak ² /	‘เหลือก’
/liaŋ ¹ /	‘เหลื่อง’
/ŋiak ² /	‘เหงือก’

ผู้วิจัยได้รวมจำนวนครั้งในการปรากฏของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นทุกรูปแปรของผู้บอกภาษาทั้งหมด จากนั้นจึงคำนวณอัตราร้อยละของรูปแปรแต่ละรูป ได้รับความถี่และอัตราร้อยละในการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.9
รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

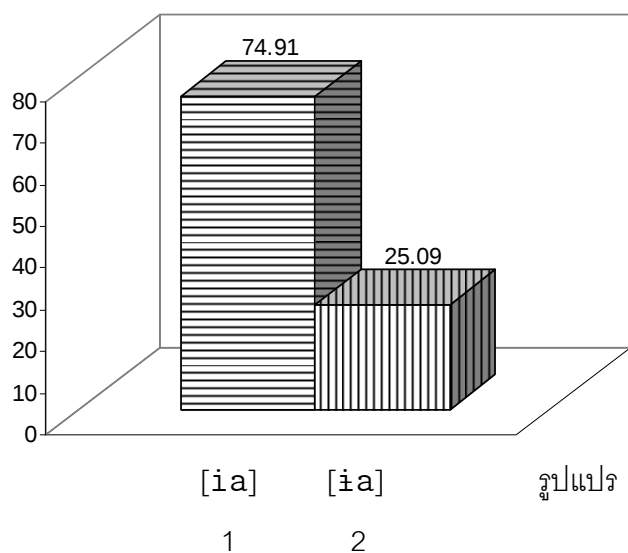
ลำดับที่	การแปรของเสียง [ia]	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	2,697	74.91
2	[ɿa]	903	25.09
	รวม	3,600	100

จากตารางจะเห็นได้ว่า เสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมี 2 รูปแปรได้แก่ [ia] และ [ɿa] รูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือรูปแปร [ia] คิดเป็นร้อยละ 74.91 และรูปแปร [ɿa] คิดเป็นร้อยละ 25.09

ลักษณะดังกล่าวแสดงว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นขอนแก่นยังคงรักษาเสียงที่เป็นรูปแปรแบบภาษาไทยถิ่นขอนแก่นคือเสียง [ia] มากที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ใช้รูปแปรแบบภาษาไทยกรุงเทพฯ ด้วย ซึ่งอาจแสดงให้เห็นความแตกต่างของอัตราการแปรของเสียง (ia) ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3
อัตราการปรากฏของรูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

อัตราการปรากฏ (ร้อยละ)

เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิซึ่งแสดงการใช้รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น จะเห็นว่าการแปรเป็น 2 รูปแปรเท่านั้น ดังจะแสดงให้เห็นอัตราการแปรของคำแต่ละคำดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.10
รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เกลือ เกลื้อน เชื้อน

ลำดับที่	คำที่ใช้ทดสอบ เสียง	(1) /kia ² / 'เกลือ'		(2) /kian ⁶ / 'เกลื้อน'		(3) /khian ⁴ / 'เชื้อน'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	98	81.67	94	78.33	110	91.67
2	[iə]	22	18.33	26	21.67	10	8.33
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.11

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เครือ เคื่อง เชือก

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(4) /khia ³ / 'เครือ'		(5) /khian ³ / 'เคื่อง'		(6) /siak ⁶ / 'เชือก'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	97	80.83	105	87.50	92	76.67
2	[i̯a]	23	19.67	15	12.50	28	23.33
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.12

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เชื่อม เดือน เดือน

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(7) /siam ⁴ / 'เชื่อม'		(8) /dian ² / 'เดือน'		(9) /tian ² / 'เดือน'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	78	65.0	80	66.67	92	76.67
2	[i̯a]	42	35.0	40	33.33	28	23.33
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.13

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า ถือน เปื้อ เปลือก

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(10) /thian ⁴ / (ของ)'ถือน'		(11) /bia ⁴ / 'เปื้อ'		(12) /piak ² / 'เปลือก'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	86	71.67	97	80.83	102	85.0
2	[i̯a]	34	28.33	23	19.67	18	15.0
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.14

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เปลือก ผีอก มะเฟือง

ลำดับที่	คำที่ใช้ทดสอบเสียง	(13) /pian ² / 'เปลือก'		(14) /phiak ² / 'ผีอก'		(15) /fian ³ / 'มะเฟือง'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	95	79.17	89	74.17	98	81.67
2	[i̯a]	25	20.83	31	25.83	22	18.33
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.15

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เมื่อย เมือง เมือก

ลำดับที่	คำที่ใช้ทดสอบเสียง	(16) /miaj ⁴ / 'เมื่อย'		(17) /mian ³ / 'เมือง'		(18) /miak ⁶ / 'เมือก'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	97	80.83	102	85.0	95	79.17
2	[i̯a]	23	19.67	18	15.0	25	20.83
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.16

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เรือ เรือน เลือด

ลำดับที่	คำที่ใช้ทดสอบเสียง	(19) /lia ³ / 'เรือ'		(20) /lian ⁵ / 'เรือน'		(21) /liat ⁶ / 'เลือด'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	89	74.17	98	81.67	92	76.67
2	[i̯a]	31	25.83	22	18.33	28	23.33
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.17

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เลื่อย เสือ เสื่อ

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(22) /liaj ⁶ / 'เลื่อย'		(23) /sia ¹ / 'เสือ'		(24) /sia ⁵ / 'เสื่อ'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	54	45.0	92	76.67	82	68.33
2	[iə]	66	55.0	28	23.33	38	31.67
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.18

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เสือก เสื่อม เหลือ

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(25) /siak ² / 'เสือก'		(26) /siam ⁴ / 'เสื่อม'		(27) /nia ⁴ / 'เหลือ'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	95	79.17	95	79.17	95	79.17
2	[iə]	25	20.83	25	20.83	25	20.83
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.19

รูปแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า เหลือก เหลือง เหลือก

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(28) /liak ² / 'เหลือก'		(29) /lian ¹ / 'เหลือง'		(30) /ɲiak ² / 'เหลือก'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ia]	88	73.33	93	77.50	84	70
2	[iə]	32	26.67	27	22.50	36	30
	รวม	120	100	120	100	120	100

จากตารางที่ 3.10-3.19 ซึ่งแสดงความถี่และอัตราร้อยละการแปรของเสียง (ia) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นแต่ละคำพบว่าปรากฏรูปแปรเพียง 2 รูปแปร และทุกคำผู้ออกภาษายังคงรักษาเสียง [ia] มากที่สุด ยกเว้นคำว่า /liaj⁶/ ‘เลื้อย’ ผู้ออกภาษาจะใช้รูปแปรแบบภาษาไทยกรุงเทพฯมากที่สุด

3.4 การแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

เสียง (ua) คือ เสียงที่เป็นตัวแปรภาษาที่ปรากฏใช้ในระบบเสียงภาษาไทยถิ่นขอนแก่นซึ่งในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะใช้เสียง (a:) ในกรณีนี้ที่ตามหลังพยัญชนะควบกล้ำ (kw) <กว> และ (khw) <ขว>, <คว> หรืออาจกล่าวได้ว่าเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นเป็นปฏิภาคกับเสียงพยัญชนะควบกล้ำ (kw), (khw) ที่ตามด้วย (a:) ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

จากการวิเคราะห์การแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นทั้ง 6 คำ ได้แก่ ขวา กวาง ขวาง ควาย ขวาน กว้าง ของผู้ออกภาษาทั้ง 120 คน โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคม ปรากฏว่าเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมีรูปแปร 2 รูปแปรดังนี้

3.4.1 [ua] เป็นหน่วยเสียงสระประสมระหว่างสระหลัง ระดับสูง เสียงสั้น กับ สระหลังค่อนกลาง ระดับต่ำ เสียงสั้น ได้แก่

/khua ¹ /	‘ขวา’
/kuaŋ ² /	‘กวาง’
/khuaŋ ¹ /	‘ขวาง’
/khuaɯ ³ /	‘ควาย’
/khuan ¹ /	‘ขวาน’
/kuaŋ ⁶ /	‘กว้าง’

3.4.2 [a:] เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง ระดับต่ำ เสียงยาว ได้แก่

/khwua ¹ /	‘ขวา’
/kwuaŋ ² /	‘กวาง’
/khwuaŋ ¹ /	‘ขวาง’
/khwuaɯ ³ /	‘ควาย’

/khwuan¹/ ‘ขวาน’

/kwuaŋ⁶/ ‘กว้าง’

ผู้วิจัยได้รวมจำนวนครั้งในการปรากฏของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นทุก
รูปแปรจากผู้บอกภาษาทั้งหมด จากนั้นจึงคำนวณอัตราร้อยละของรูปแปรแต่ละรูป ได้ความถี่และ
อัตราร้อยละในการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูป ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.20
รูปแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

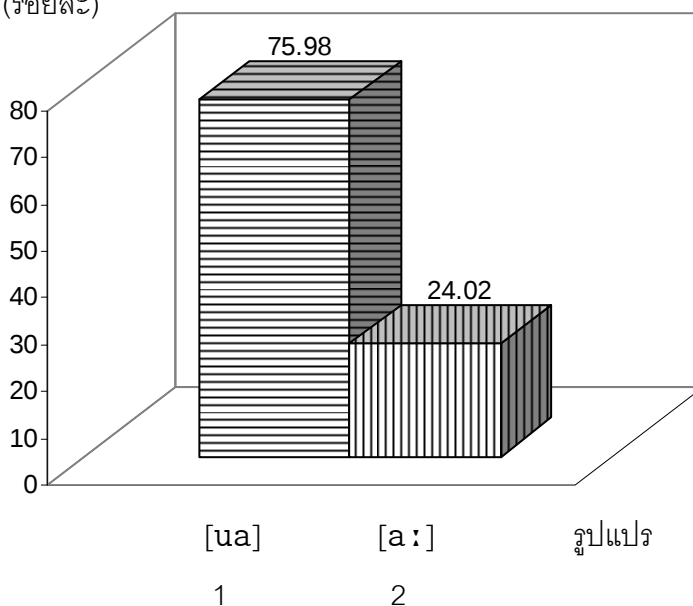
ลำดับที่	การแปรของเสียง [ua]	ความถี่	ร้อยละ
1	[ua]	547	75.98
2	[a:]	173	24.02
	รวม	720	100

จากตารางจะเห็นได้ว่า เสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมี 2 รูปแปร รูปแปรที่
ปรากฏมากที่สุดคือรูปแปร [ua] คิดเป็นร้อยละ 75.98 รองลงมาได้แก่ รูปแปร [a:] คิดเป็น
ร้อยละ 24.02

ลักษณะดังกล่าวแสดงว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นขอนแก่นใช้รูปแปร [ua] ซึ่งเป็นรูปแปร
แบบภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมากที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ใช้รูปแปรแบบภาษาไทยกรุงเทพฯ ด้วย ซึ่ง
อาจแสดงให้เห็นความแตกต่างของอัตราการแปรของเสียง (ua) ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4
อัตราการปรากฏของรูปแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

อัตราการปรากฏ (ร้อยละ)

เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิซึ่งแสดงอัตราการใช้รูปแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่น จะเห็นว่าการแปรเป็นรูปแปร 2 รูปแปรในอัตราที่แตกต่างกันออกไป ดังจะแสดงให้เห็นอัตราการแปรของคำแต่ละคำดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.21
รูปแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า ขวา กวาง ขวาง

ลำดับที่	คำที่ใช้ทดสอบเสียง	(1) /khua ¹ / 'ขวา'		(2) /kuaŋ ² / 'กวาง'		(3) /khuaŋ ¹ / 'ขวาง'	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	[ua]	85	70.83	93	77.50	91	75.83
2	[a:]	35	29.17	27	22.50	29	21.16
	รวม	120	100	120	100	120	100

ตารางที่ 3.22
รูปแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นในคำว่า ควาย ขวาน กว้าง

ลำดับที่	คำที่ใช้ ทดสอบ เสียง	(4) /kua ³ j/ 'ควาย'		(5) /khua ¹ n/ 'ขวาน'		(6) /kua ⁶ ŋ/ 'กว้าง'	
		ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ
1	[ua]	100	88.33	94	78.33	99	82.50
2	[a:]	20	16.67	26	21.67	21	17.50
	รวม	120	100	120	100	120	100

จากตารางที่ 3.21-3.22 ซึ่งแสดงความถี่และอัตราการแปรของเสียง (ua) ในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นแต่ละคำ พบว่ามีรูปแปรเพียง 2 รูปแปรคือ รูปแปร [ua] และรูปแปร [a:] ซึ่งผู้บอกภาษายังคงรักษารูปแปร [ua] มากที่สุด แต่ก็เริ่มมีการใช้เสียง [a:] แบบภาษาไทยกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษายังคงใช้เสียง (ə), (o), (ia) และ (ua) ซึ่งเป็นเสียงสระดั้งเดิมในภาษาไทยถิ่นขอนแก่นมากที่สุดซึ่งเห็นได้จากความถี่และอัตรา ร้อยละ แต่อย่างไรก็ดียังมีรูปแปรแบบภาษาไทยกรุงเทพฯ ปรากฏอยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้บอก ภาษาเริ่มใช้รูปแปรภาษาไทยกรุงเทพฯ เข้ามาแทนที่บ้าง ดังนั้นจึงมีแนวโน้มหรือมีความเป็นไปได้ว่าในอนาคตเสียงสระดังกล่าวอาจจะถูกแทนที่ด้วยรูปแปรในภาษาไทยกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้น